

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ
Кафедра беларускага мовазнаўства

БАНЬКО

Ірына Мікалаеўна

ГРАМАТЫЧНАЯ ВАРЫЯНТНАСЦЬ У МАЎЛЕННІ
ПА-БЕЛАРУСКУ ГАРАДСКОЙ МОЛАДЗІ

Анатацыя да магістарскай дысертацыі
спецыяльнасць 10-21 80 11 «Мовазнаўства»

Навуковы кіраўнік:
доктар філалагічных навук,
прафесар Т. Р. Рамза

Мінск, 2021

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

Магістарская дысертация складаецца з пераліку ўмоўных абазначэнняў, уводзінаў, асноўнай часткі, якая ўключае дзве главы, заключэння, спісу выкарыстанай літаратуры (81 пазіцыя), спісу публікацый магістранткі (3 пазіцыі), дадатку, змяшчае 1 малюнак. Аб'ём магістарскай дысертцыі – 62 старонкі.

Ключавыя словы: БЕЛАРУСКАЯ МОВА, ВАРЫЯНТ, ВАРЫЯНТНАСЦЬ, ВАРЫЯТЫЎНАСЦЬ, ГАРАДСКОЕ МАЎЛЕННЕ, ГРАМАТЫЧНАЯ ФОРМА, ДЫЯЛЕКТ, ИНФАРМАНТ, МАЎЛЕННЕ, МОЛАДЗЕВАЕ МАЎЛЕННЕ, ПРЫМЕТНІК, ПРЫНАЗОЎНІК, ПРЫСЛОЎЕ, РУСКАЯ МОВА, СТУПЕНЬ ПАРАЎНАННЯ.

Актуальнасць прапанаванай работы заключаецца, з аднаго боку, у тым, што даследаванню падлягае маўленне сучаснай гарадской моладзі; а з другога боку, што аналізуюцца пэўныя граматычныя адметнасці моладзевага маўлення.

Аб'ект даследавання: вуснае моладзевае маўленне, запісанае на дыктафон і расшыфраванае. **Прадмет даследавання:** варыятыўныя граматычныя формы ў дзеяслоўных і кампаратыўных канструкцыях у гэтым маўленні.

Мэта: выявіць варыятыўнасць дзеяслоўных і кампаратыўных канструкцый у вусным моладзевым маўленні.

Метад даследавання: метады лінгвістычнага апісання. **Прыёмы:** выбарка, назіранне, супастаўленне, апісанне і класіфікацыя.

Атрыманыя вынікі: вылучаны дзве групы варыянтаў: а) варыянты, якія супадаюць з нормамі беларускай літаратурнай мовы; б) варыянты, якія адпавядаюць вуснаму узусу; вызначаны і апісаны фактары, якія аказваюць уплыў на варыянты другой групы.

Навуковая навізна: даследавана варыянтнасць дзеяслоўных і кампаратыўных канструкцый ў вусным маўленні па-беларуску гарадской моладзі.

Практычная значнасць. Атрыманыя вынікі могуць выкарыстоўвацца пры падрыхтоўцы спецкурсаў па сучаснай беларускай мове і вусным маўленні, а таксама пры стварэнні навукова-метадычных дапаможнікаў па сучаснай беларускай мове.

Прапанаваная магістарская дысертация з'яўляецца самастойным навуковым даследаваннем.

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Магистерская диссертация состоит из перечня условных обозначений, введения, основной части, включающей две главы, подразделы и выводы к каждой главе, заключения, списка использованной литературы (81 позиция), списка публикаций магистрантки (3 позиции), приложения, содержит 1 рисунок. Объем магистерской диссертации – 62 страницы.

Ключевые слова: БЕЛОРУССКИЙ ЯЗЫК, ВАРИАНТ, ВАРИАНТНОСТЬ, ВАРИАТИВНОСТЬ, ГОРОДСКАЯ РЕЧЬ, ГРАММАТИЧЕСКАЯ ФОРМА, ДИАЛЕКТ, ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ, ИНФОРМАНТ, МОЛОДЕЖНАЯ РЕЧЬ, НАРЕЧИЕ, ПРЕДЛОГ, РЕЧЬ, РУССКИЙ ЯЗЫК, СТЕПЕНЬ СРАВНЕНИЯ.

Актуальность предложенной работы заключается, с одной стороны, в том, что исследованию подлежит речь современной городской молодежи; а с другой стороны, что анализируются определенные грамматические особенности молодежной речи.

Объект исследования: устная молодежная речь, записанная на диктофон и расшифрованная. **Предмет исследования:** вариативные грамматические формы в глагольных и компаративных конструкциях в этой речи.

Цель – выявить вариативность глагольных и компаративных конструкций в устной молодежной речи.

Основной метод исследования – метод лингвистического описания.

Приемы: выборка, наблюдение, сопоставление, описание и классификация.

Полученные результаты: выделены две группы вариантов: а) варианты, которые совпадают с нормами белорусского литературного языка; б) варианты, которые соответствуют устному узусу; определены и описаны факторы, оказывающие влияние на варианты второй группы.

Научная новизна: исследована вариантность глагольных и компаративных конструкций в устной речи городской молодежи по-белорусски.

Практическая значимость. Полученные результаты могут использоваться при подготовке спецкурсов по современному белорусскому языку и устной речи, а также при создании научно-методических пособий по современному белорусскому языку.

Предложенная магистерская диссертация является самостоятельным научным исследованием.

GENERAL DESCRIPTION OF WORK

The master's thesis consists of a list of used abbreviations and terms, an introduction, a main part, including two chapters, subsections and conclusions to each chapter, a conclusion, a reference list (81 positions), a list of publications of a master's degree student (3 positions), an appendix, and contains 1 figure. The size of the master's thesis is 62 pages.

Key words: *ADJECTIVE, ADVERB, BELARUSIAN LANGUAGE, DEGREE OF COMPARISON, DIALECT, GRAMMATICAL FORM, PREPOSITION, RUSSIAN LANGUAGE, SPEECH, SUBJECT, URBAN SPEECH, VARIANCE, VARIANT, VARIATION, YOUTH SPEECH.*

The relevance of the present work lies, on the one hand, in the fact of modern urban youth being the main subject of research; on the other hand, certain grammatical features of youth speech are analyzed.

The object of the research: speech of the youth recorded on a voice recorder and transcribed. **The subject of the research:** variable grammatical forms in verbal and comparative constructions such speech.

The goal is to reveal the variability of verbs and comparative constructions in speech of the youth.

The main **research method** is the method of linguistic description. **Techniques:** extraction, observation, comparison, description and classification

The results obtained: two groups of variants were identified: a) variants corresponding to the norms of the Belarusian literary language; b) variants corresponding to the oral usus; the factors influencing such variations of the second group are identified and described.

Scientific novelty: variation of verbs and comparative constructions in the oral speech of urban youth in Belarusian has been investigated.

Practical significance. The results obtained can be used in the preparation of special courses in the modern Belarusian language and speech, as well as in the creation of scientific and methodological manuals on the modern Belarusian language.

The present master's thesis is an independent scientific research.